

dr hab. Mariusz Bogdanowicz, prof. UMCS
Instytut Muzyki
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Dziedzina: sztuki
Dyscyplina: sztuki muzyczne

Warszawa 1.06.2024.

**Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania
stopnia doktora habilitowanego
dr. Pawłowi Pańcie
w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne**

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie, pismem z dnia 11 stycznia 2024 poinformowała mnie, że decyzją Rady Doskonałości Naukowej została powierzona mi funkcja recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego panu dr. Pawłowi Pańcie w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne.

Postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego jest prowadzone na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.)

Drogą mialową, od sekretarza komisji habilitacyjnej, prof. dr. Marka Napiórkowskiego otrzymałem link do pobrania dokumentacji złożonej przez dr. Pawła Pańtę.

Podstawowe informacje o kandydacie

Dr Paweł Pańta to bezspornie jeden z najwybitniejszych polskich kontrabasistów jazzowych. Jest wspaniałym instrumentalistą - wirtuozem o perfekcyjnym warsztacie, znakomitym feelingu i ogromnej wyobraźni. Niezmiernie istotne jest to, że w jego grze, praktycznie en bloc, wyczuwalne jest ogromne poszanowanie tradycji, nie tylko jazzowej.

Swą muzyczną drogę rozpoczął w Kutnie, gdzie uczęszczał do Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. K. Kurpińskiego. W 1999 roku ukończył Akademię Muzyczną im. F. Chopina w Warszawie w klasie kontrabas prof. Andrzeja Mysińskiego oraz Studium Jazzowe przy ul. Bednarskiej w klasie Zbigniewa Wegehaupta.

Od początku kariery dr Paweł Pańta bardzo aktywnie działa zarówno na polu muzyki jazzowej jak i poważnej. W obydwu tych dziedzinach odnosi ogromne sukcesy, choć z przekonaniem graniczącym z pewnością można domniemywać, że jego preferencje stylistyczne przechylają się na jazzową stronę mocy.

Stopień doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne, został mu nadany uchwałą Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina z dnia 30 listopada 2021 roku. Tytuł rozprawy doktorskiej - *Inspiracje, interpretacje, techniki wykonawcze oraz elementy improwizacji jazzowej w utworach na kontrabas solo Andrzeja Kurylewicza, Marcina Maseckiego i opracowaniach oraz kompozycjach Pawła Pańty*.

Ocena dorobku artystycznego

Dorobek artystyczny dr. Pawła Pańty jest iście imponujący, czego potwierdzenie znajdujemy w dokumentacji działalności artystycznej. Jego kariera, praktycznie od początku, jest odzwierciedleniem kunsztu, poziomu artystycznego a także wysokiej pozycji w środowisku muzycznym.

Współpracował z Polską Orkiestrą Radiową oraz z orkiestrą Philharmonie der Nationen (1996-1998). Był członkiem Gustav Mahler Jugendorchester pod dyrekcją Claudio Abbado. Od 1997 r. grał w kwintecie Tomasza Radziwonowicza I Solisti di Varsavia oraz w orkiestrze Sinfonia Viva. Współpracuje również z kwartetem Prima Vista. Jako kameralista występował z takimi artystami jak: Eugen Indjic, Alex Korsantia, Vladimir Krajniev, Elżbieta Karaś-Kasztel, Piotr Paleczny, Janusz Olejniczak, Marek Drewnowski, Karol Radziwonowicz, Paweł Kowalski, Konstanty Andrzej Kulka, Jan Stanienda, Władysław Kłosisiewicz, Jadwiga Kotnowska, Tytus Wojnowicz, Filip Wojciechowski, Agnieszka Mikołajczyk-Niewiedział, Anna Radziejewska, Justyna Stępień, Beata Bilińska.

Brał udział w nagraniu następujących płyt z muzyką poważną:

- Karol Radziwonowicz, Solisti di Varsavia – *F.Chopin: Koncert e-moll i Koncert f-moll* (nominacja do nagrody Fryderyk 1998)
- Sinfonia Viva – *Muzyka i Ekran, Dux 1999*
- Sinfonia Viva – *Muzyka i Ekran II, Dux 2001* (nominacja do nagrody Fryderyk)
- Alina Mleczko – *Siesta, Dux 2003* (nominacja do nagrody Fryderyk)
- Prima Vista String Quartet, Phan Ha Ngan, Piotr Hausenplas, Paweł Pańta – *Stanisław Moryto Chamber Music, Dux 2023*

W 1998 r. debiutował w zespołach Zbigniewa Namysłowskiego, Marcina Małeckiego, Filipa Wojciechowskiego, Roberta Majewskiego, Wojciecha Majewskiego i Wojciecha Gogolewskiego. W 1999 r. zdobył III nagrodę na IV Międzynarodowym Konkursie Improwizacji Jazzowej w Katowicach.

W 1999 r. rozpoczął współpracę z Andrzejem Kurylewiczem i Wandą Warszawską.

W latach 2001-2020 współtworzył Włodek Pawlik Trio. Współpraca ta zaowocowała zdobyciem nagrody Grammy (2014).

Kolejny ważny artysta w karierze dr. Pańty to pianista Filip Wojciechowski działający na polu muzyki klasycznej, jazzowej i symfonicznej.

W 2016 r. habilitant rozpoczął współpracę z kompozytorem i gitarzystą Januszem Stroblem, W listopadzie 2022 r. uczestniczył jako solista w prawykonaniu *Koncertu na kontrabas i orkiestrę* Janusza Strobla z Polską Filharmonią kameralną w Sopocie pod batutą Wojciecha Rajskego.

Następny istotny rozdział w działalności artystycznej dr. Pawła Pańty to teatr. Występując w zespole muzycznym kierowanym przez pianistę i kompozytora Janusza Bogackiego brał udział w następujących premierach teatralnych:

- *Wagon* (Marek Nowakowski), Teatr Współczesny, Warszawa 2007
- *To idzie młodość...* (Krzysztof Zalewski), Teatr Współczesny, Warszawa 2008
- *Tacy Duzi Chłopcy* (Jan Wołek), Teatr im. Adama Mickiewicza w Częstochowie 2010
- *Biała Bluzka* (Agnieszka Osiecka), Och-Teatr 2010
- *Czas nas uczy pogody*, Och-Teatr 2012
- *Zapiski z wygnania* (Sabina Baral), Teatr Polonia 2018
- *My Way* (Krystyna Janda), Teatr Polonia 2022

Dr Pańta ma na swoim koncie również udział w spektaklach operowych:

- *Pięciu Braci Moe*, Teatr Muzyczny Roma 2002
- *Zbrodnia i kara* (Bernadetta Matuszczak) Warszawska Opera Kameralna 2008
- *Via Sancta* (Włodek Pawlik) Teatr Wielki – Opera Narodowa 2007
- *Myśląc Ojczyzna – Kantata* (Włodek Pawlik), Teatr Wielki – Opera Narodowa 2016

Ponadto jest producentem muzycznym następujących płyt:

- *Pańta_Dys_Szmańda_play_Bach_Beethoven_Chopin_Matecki* 2014
- Konrad Trio – *Konwersacje* 2017
- Agnieszka Hekiert – *Soulnation* 2019
- Karolak Piano Trio – *MOONtag* 2019
- Joanna Dark – *Osiecka/Przybora Ale Jazz!* 2021
- Nula Stankiewicz – *Śpiewam* 2022

W 2021 r. powołał do życia wydawnictwo Pablobasso Continuum Records, w katalogu którego znalazły się wyprodukowane przez niego płyty:

- Hołownia Pańta – *To nie przypadek* 2021
- Filip Wojciechowski Trio featuring Bob Minzer – *View* 2022
- Paweł Pańta Trio – *Młodość/Youthfulness* 2022
- Wojciech Gogolewski Jazz Trio – *Gogolfonia* 2023
- Karolak Piano Trio – *MOONtag 2023* (edycja winylowa)
- Dorota Curyłto & Justyna Curyłto – *ONE* 2023

Paweł Pańta jako solista, a także jako członek licznych formacji występował na wielu polskich i zagranicznych festiwalach. Współpracował z takimi indywidualnościami polskiego jazzu jak: Urszula Dudziak, Ewa Bem, Grażyna Auguścik, Lora Szafran, Anna Serafińska, Ewa Uryga, Marek Bałata, Mietek Szcześniak, Janusz Szrom, Kuba Badach, Wojciech Karolak, Włodzimierz Nahorny, Tomasz Szukalski, Andrzej Olejniczak, Henryk Miśkiewicz, Andrzej

Jagodziński, Krzysztof Herdzin oraz z gwiazdami światowymi jak: Randy Brecker, Mike Stern, Gregory Porter, Esperanza Spalding, Troy Miller, Mark Soskin.

Współpraca z taką ilością wybitnych artystów zaowocowała pokazną dyskografią. Oto najważniejsze, w mojej opinii, fonogramy dr. Pawła Pańty:

- Filip Wojciechowski Trio – *Classic Jazz* 2000
- Wojciech Majewski – *Grechuta* 2001
- *Andrzej Kurylewicz Trio* 2001
- Elżbieta Wojnowska, Włodek Pawlik – *Sonety Szekspira* 2004
- Włodek Pawlik Trio – *Anelli* 2005 (Nagroda TVP Kultura 2006, nominacja do nagrody Fryderyk)
- Trio Marcina Małeckiego – *Odyseja Kosmiczna* 2005
- Włodek Pawlik – *Rewers* – muzyka do filmu 2009
- Filip Wojciechowski Trio, Gary Guthman, Bogdan Jarmułowicz i Sinfonia Baltica – *Inny Chopin* 2010
- Gary Guthman Quartet – *Solar Eclipse* 2011
- Włodek Pawlik Trio, Randy Brecker, The Symphony Orchestra of Podlasie – *Jazz Suite Tykocin* 2008
- Randy Brecker, Włodek Pawlik Trio, Kalisz Philharmonic – *Night in Calisia* (Grammy Winner 2014 56th Edition, The Best Large Jazz Ensemble Album)
- Włodek Pawlik Trio, Randy Brecker, Kalisz Philharmonic Orchestra & Adam Klocek – *Night in Calisia Live* 2014
- Włodek Pawlik Trio – *America* 2015
- Wojciech Gogolewski – *Medytacje wiejskiego listonosza jazzowego* 2015,
- Wanda Warska – *Domowe Piosenki*, Polskie Radio 2016
- Włodek Pawlik 4 Works 4 Orchestra CD 1, CD 2, 2016
- Filip Wojciechowski Trio, Henryk Miśkiewicz, Bogdan Jarmułowicz i Sinfonia Baltica – *Impresje na orkiestrę symfoniczną i kwartet jazzowy Komeda/Chopin/Wieniawski* 2016
- Janusz Strobel, Paweł Pańta, Luis Ribeiro, Tomasz Radziwonowicz, Sinfonia Viva – *Ślad*, 2016
- Nula Stankiewicz – *Byle nie o miłości* 2017
- Cezariusz Gadzina – *Mosty* 2017
- Wojciech Majewski – *Nie było lata* 2017
- Lora Szafran/Bogdan Hołownia – *Wars Szpilman I tak trudno się rozstać* 2018
- Natalia Kukulska/Marek Napiórkowski – *Szukaj w snach* 2018
- Włodek Pawlik Trio – *Chopin Pierwsze Urodziny*, edycja specjalna na płycie winylowej 2018
- Pawlik/Moniuszko Polish Jazz, Włodek Pawlik Trio – *Moniuszko* 2018
- Hołownia Pańta – *To nie przypadek* 2021
- Pańta Biskupski Wojciechowski feat. David Friedman – *Bydgoszcz Sessions* 2022
- Filip Wojciechowski Trio featuring Bob Minzer – *View* 2022
- Paweł Pańta Trio – *Młodość/Youthfulness* 2022
- Wojciech Gogolewski Jazz Trio – *Gogolfonia* 2023
- Karolak Piano Trio – *MOONtag* 2023 (edycja winylowa)

Twórczość dr. Pawła Pańty budzi podziw. Pomimo, że znakomita większość jego aktywności związana jest z muzyką jazzową, to działanie na polu muzyki poważnej jest również bardzo istotne. Paweł Pańta to wszechstronny instrumentalista, dysponujący ogromnym spektrum możliwości zarówno technicznych jak i wyrazowych. Jego perfekcyjny warsztat uzupełniony jest rzetelną wiedzą o harmonii jazzowej i teorii improwizacji, co wraz z żelaznym timeingiem stanowi wymarzoną bazę do swobodnego, niczym nieskrępowanego i otwartego poruszania się w przestrzeni współczesnej muzyki jazzowej.

Ocena dorobku dydaktycznego

Dr Pańta od szeregu lat prowadzi działalność pedagogiczną. Był wykładowcą i jurorem przez 10 edycji Integracji Muzycznych w Żyrardowie. Od 2017 r. prowadzi klasę kontrabasu i gitary basowej oraz studenckie projekty artystyczne na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina na Wydziale Jazzu i Muzyki Estradowej. Jego dotychczasowymi absolwentami są:

- Krzysztof Maciejko – studia I stopnia (2021)
- Jan Wierzbicki – studia I i II stopnia (2022)
- Robert Kubiszyn – studia I i II stopnia (2023)
- Mateusz Lewandowski – studia I stopnia (2023)

W 2023 r. Chopin University Press wydał jego cztery kompozycje na kontrabas w cyklu *Nowa Polska Muzyka Solowa*.

Ocena autoreferatu

Autoreferat dr. Pawła Pańty to w zasadzie wyłącznie zestawienie jego dorobku artystycznego i dydaktycznego.

Brakuje w nim uzasadnienia dotyczącego wskazania wybranych dokonań jako podstawowych osiągnięć stanowiących podstawę ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego. Powinny się tu znaleźć również szczegóły dotyczące obu fonogramów. Dotyczy to zarówno kompozytorów, autorów tekstów jak i didaskaliów na temat rejestracji nagrań i wydania płyt.

Ponadto, w moim odczuciu, autoreferat powinien zawierać choć trochę wątków osobistych, opisujących credo artystyczne habilitanta, spojrzenie na własny dorobek, jego kontekst i wartość. Można by się również pokusić o wizję planów na przyszłość.

Niestety muszę stwierdzić, że autoreferat to najstarsza pozycja dokumentacji dr. Pawła Pańty.

Ocena wskazanego dzieła artystycznego

Dr Paweł Pańta, jako podstawowe osiągnięcie stanowiące podstawę ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, przedstawił dwa projekty.

Pierwszy z nich to płyta *To nie przypadek* (PabloBasso Continuum Records 2021). Zawiera ona osiem utworów:

- 01 *Przed nocą i mgłą*
 - 02 *Nie oczekuję dziś nikogo*
 - 03 *Tyle jest miast*
 - 04 *To przypadek*
 - 05 *Ulice wielkich miast*
 - 06 *Czas rozpalić piec*
 - 07 *Przedostatni walc*
 - 08 *Deja vu*
- Bogdan Hołownia - fortepian
 - Paweł Pańta - kontrabas

Płyta *To nie przypadek* zawiera wyłącznie utwory polskie. Niektóre z nich to przeboje – evergreeny, niektóre są mniej znane, wszystkie należą do obowiązkowego kanonu polskiej muzyki rozrywkowej.

Są to kompozycje Witolda Lutosławskiego, Władysława Szpilmana, Włodzimierza Nahornego, Jana Ptaszyna Wróblewskiego, Janusza Senta, Włodzimierza Korcza do słów m.in. Mariana Hemara, Agnieszki Osieckiej, Jana Wołka, Wojciecha Młynarskiego. Wyjątkiem jest ostatni utwór *Deja vu* – kompozycja Pawła Pańty.

Jest to muzyka liryczna. Bogdan Hołownia to pianista o niemierzalnej wrażliwości. Gra Pawła Pańty doskonale wpisuje się w jej niepowtarzalny idiom. To afirmacja najpiękniejszych tradycji polskiej muzyki rozrywkowej oraz najlepiej rozumianej jazzowej kameralistyki.

Wartość tej dojrzałej muzyki podkreśla wspaniałe operowanie przestrzenią i formą. Żaden z artystów nie epatuje techniką, nie popisuje się swymi, ogromnymi przecież, możliwościami technicznymi. Nad kunsztem improwizatorskim i harmonicznym nie będę się rozwodził, bo to, przy artystach i dziele takiego kalibru uważam za niestosowne. Wszystko razem, wraz z niespotykaną kulturą dźwięku jest na usługach wspaniałego wspólnego muzykowania będącego przecież istotą i powodem grania.

To nie przypadek, to wreszcie antidotum na otaczającą nas artystyczną tandetę i hucpę.

Drugi fonogram zgłoszony przez habilitanta dr. Pawła Pańtę to płyta firmowana przez wokalistkę Ewę Urygę *Between Voice & Bass*. Znalazły się na niej następujące utwory:

- 01 *Come Rain or Come Shine*
- 02 *Hello Like Before*
- 03 *Darn That Dream*
- 04 *Bewitched, Bothered and Bewildered*
- 05 *But Beautiful*
- 06 *Dancing on the City*

- 07 *Desafinado*
 - 08 *Easy Living*
 - 09 *Do Nothing Till Hear from Me*
 - 10 *Let's Call the Whole Things Off*
- Ewa Uryga – śpiew
 - Paweł Pańta – kontrabas
 - Dorota Piotrowska – instrumenty perkusyjne
 - Oliwia Skrzypczyk – altówka i wokół (gościnnie).

Są to utwory pochodzące z repertuaru m.in. Elli Fitzgerald, Billie Holiday, Niny Simone, Franka Sinatry czy Wyntona Marsalisa.

Absolutnie pierwszoplanową rolę we wszystkich utworach odgrywa śpiew Ewy Urygi i gra Pawła Pańty. Cała płyta to subtelna opowieść, pastelowy pejzaż nakreślony przez tych dwoje artystów. Operowanie tak przejrzystą fakturą to bardzo trudne i zarazem inspirujące wyzwanie. W przestrzeni tej Ewa Uryga i Paweł Pańta zdają się być jak u siebie w domu. I tu, podobnie jak w przypadku pierwszej opisywanej płyty, mamy do czynienia z jazzowym muzykowaniem in statu nascendi, do tego w samym środku gatunku. Mainsteram i jeszcze raz mainstream. Cała wiedza, kunszt, lata pracy, były po to, aby teraz sobie po prostu swobodnie grać i śpiewać. I tak właśnie być powinno.

Mój ulubiony utwór z płyty *Between Voice & Bass* to pięknie, znakomicie opracowany i wykonany *Hello like before*. Kontrabas jest tu nagrany na dwa tracki. Do reagującego na harmonię ostinato dochodzi głos solowy, który już zostaje subtelnie towarzysząc pojawiającemu się ponownie wokółowi. Tej delikatnej tkance, niemal niezauważalnie towarzyszy altówka, dodając całości tajemniczego koloru. Magiczny utwór wprawiający w refleksję i zadumę graniczącą z delikatnym i przyjemnym transem.

Z dystansem i humorem w utworach *Dancing On the City* i *Do Nothing Till Hear From Me* pojawiają się improwizacje wokółu scatem naśladowujące puzon.

I znowu, tak jak w przypadku pierwszej omawianej płyty, mamy do czynienia z "normalnym" graniem, bez silenia się na techniczne fajerwerki i pseudonowatorstwo. Za to pełno tu najprawdziwszego jazzu, do tego z oddechem i czasem na zastanowienie. Przyznam, że takie podejście do muzyki jest mi szczególnie bliskie.

Nieodżałowany Jan *Ptaszyn* Wróblewski, którego pożegnaliśmy kilka dni temu na warszawskich Powązkach, zapowiadając występ współliderowanego z Wojciechem Karolakiem kwartetu Mainstream na festiwalu Jazz Jamboree, bodajże w roku 1978 (z Markiem Blizińskim na gitarze i Czesławem *Małym* Bartkowskim na perkusji), powiedział: "Jak większość zespołów wstępujących na tegorocznym Jamboree jesteśmy formacją eksperymentalną. Nasz eksperyment polega na tym, że nie robimy eksperymentów!". Nic dodać, nic ująć. Niezastąpiony Ptak! Tylko, że aby nie robić eksperymentów i kreatywnie się

poruszać po mainsteramie trzeba dużo umieć i do tego... mieć talent. I to niemały. I tak właśnie jest na płycie *Between Voice & Bass*.

Aby nieco ponarzekać przyznam, że nie wydaje mi się najszcześniejszym pomysłem zaangażowanie na tę płytę perkusjonalistki – Doroty Piotrowskiej.

Pozwolę tu sobie jeszcze na osobistą dygresję. Z tym większą przyjemnością słuchałem Ewy Urygi, że studiowaliśmy na jednym roku, na kultowym Wydziale Jazzu i Muzyki Rozrywkowej Akademii Muzycznej w Katowicach. Chodziliśmy razem na wykłady *Historii jazzu* słynnego Andrzeja Schmidta, ówczesnego naszego ukochanego dziekana.

Obydwa fonogramy składające się na dzieło artystyczne w postępowaniu habilitacyjnym dr. Pawła Pańty to wielki hołd oddany tradycji. Tradycję postrzegam tu wielowymiarowo. Z jednej strony to polska muzyka rozrywkowa i światowe evergreeny. Jest to także wielka afirmacja najrzetelniejszego podejścia do jazzowego kontrabas. Wszystkie dźwięki zagrane przez habilitanta to esencja jazzowego mainstreamu. Jest tu wszystko. Perfekcyjna technika, rzetelny, znakomity timeing, świadomość i intuicja harmoniczna oraz formalna i wreszcie kunszt improwizatorski obecny zarówno w partiach solowych jak i w grze zespołowej. Poszanowanie tradycji ma również swe odzwierciedlenie w ogromnej kulturze dźwięku, jakim w swej grze operuje habilitant.

Powtórzę, że jest to egzemplifikacja współczesnej kameralistyki, która stawia jazz na równi z muzyką poważną. To jest wielka wartość dzieła artystycznego postępowania habilitacyjnego dr. Pawła Pańty en bloc.

Konkluzja

Dr Paweł Pańta to artysta wybitny i kompletny. Jest dojrzałym, świadomym własnej wartości instrumentalistą, konsekwentnie eksplorującym wytyczone przez siebie obszary poszukiwań.

Wskazane dwa projekty, składające się na dzieło artystyczne niniejszego postępowania świadczą o najwyższym kunście kontrabasowej wirtuozerii habilitanta. To muzyka będąca w środku najprawdziwszego jazzu. Wkład dr. Pawła Pańty w rozwój gry na kontrabasie stanowi podstawę do ubiegania się o przyznanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Poddane wnikliwej analizie dzieło artystyczne oraz dokumentację przyjmuję pozostając w zgodzie z ustawą.

dr hab. Mariusz Bogdanowicz, prof. UMCS

